

فرهنگ
عربی - فارسی

المورد

روحي البعلبكي

ترجمة

محمد مقدس

مؤسسة انتشارات أمير كبير

تهران : ۱۳۸۵

یعلبکی ، روحی
فرهنگ عربی - فارسی المورد / روحی الیعلبکی ، ترجمه محمد مقدس . - تهران : امیرکبیر ، ۱۳۸۵ .
۱۱۸۰ ص .

ISBN 964 - 00 - 1040 - 5

فهرست‌نویسی بر اساس اطلاعات فیبا .

Al - Mawrid : Amodern Arabic - English dictionary

عنوان اصلی :

این کتاب ترجمه بخش انگلیسی کتاب المورد : قاموس عربی - انگلیزی است .

۱ . زبان عربی - واژه نامه ها - فارسی . الف . مقدس ، محمد ، مترجم . ب . عنوان . ج . عنوان : المورد .

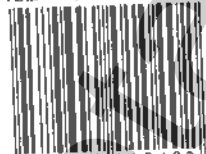
۴۹۲/۷۳۱۶

PI۶۶۳۶/۲۶۶ [PE۱۶۴۵/۴۶۸۵-۴۱]

م ۸۵ - ۸۲۷۹

کتابخانه ملی ایران

ISBN 964-00-1040-5

9 789640 010402

المورد (فرهنگ عربی - فارسی)

تالیف : روحی الیعلبکی

ترجمه : محمد مقدس

چاپ اول : ۱۳۸۵

چاپ و صحافی : چاپخانه سپهر ، تهران

شمارگان : ۲۰۰۰ نسخه

حق چاپ محفوظ است

ISBN 964 - 00 - 1040 - 5

شابک ۹۶۴ - ۰۰ - ۱۰۴۰ - ۵

مؤسسه انتشارات امیرکبیر تهران ، میدان استقلال

WWW.AMIR-KABIR.COM

گفتار مترجم

فرهنگ‌نویسی و تهیه فرهنگ واژه‌ها - یک زبان به دو زبان، عمومی یا تخصصی، توصیفی یا معادلی - می‌تواند به عنوان معیاری برای سنجش فضای فرهنگی - ادبی جامعه در نظر گرفته شود؛ فرهنگ‌های زبان اگرچه خود محصول نیاز جامعه‌اند، به اعتلا و غنای فرهنگی - اجتماعی همین جامعه نیز یاری می‌رسانند و بنابراین هم علت و هم معلول وضع و سطح فرهنگی، علمی، اجتماعی و اقتصادی جامعه به شمار می‌روند. در مورد فرهنگ‌های دو زبان عربی - فارسی و فارسی - عربی، به دلایلی این تأثیرگذاری و اثرپذیری بیشتر است: موقعیت جغرافیایی کشور ما و همجواری و همسایگی با کشورهای عربی و داشتن روابطی که کسی در لزوم گسترش هرچه بیشتر آنها تردیدی ندارد، درهم‌آمیزی زبانهای فارسی و عربی و اشتراک‌های واژگانی این دو زبان، لزوم آگاهی از دستاوردهای مختلف هنری و ادبی و فرهنگی و اجتماعی جوامع هم‌دیگر به منظور شناخت بیشتر و تحکیم روابط انسانی - اجتماعی میان ما و آنها و نیز معرفی آثار و دستاوردهای مختلف جامعه خود به مردمان و جوامعی که به هر حال وجوه مشترک بسیاری با آنها داریم و سرانجام اینکه در میان اقوام ساکن در کشورمان نیز عرب‌زبانانی هستند که حق دارند به زبان مادری خود سخن بگویند و بنویسند و به وسیله هم‌وطنانشان از اوضاع و احوال هم‌زبانان خود در کشورهای همسایه آگاهی یابند، بخشی از این دلایل است که هر کدام به تنهایی می‌تواند انگیزه ارائه فرهنگ دو زبان عربی - فارسی یا فارسی - عربی قرار گیرد. اشتغال به کار ترجمه طی حدود بیست و پنج سال در کنار کمبودی که به رغم وجود فرهنگ‌های عربی - فارسی ارزشمندی در بازار کتاب ایران احساس می‌شد، انگیزه مضاعفی ایجاد کرد تا به دنبال فرصتی برای ارائه فرهنگ واژگان عربی - فارسی مناسب و مفیدی برای کسانی باشم که بیشتر در پی استفاده از متون عربی معاصر و برنامه‌های رسانه‌ای امروزی عرب‌زبان هستند؛ در این میان فرهنگ عربی - انگلیسی مورد تألیف دکتر روحی البعلبکی به لحاظ گزینش واژه‌های عربی و سبکی مبتنی بر تفکیک معانی و معادل‌یابی دقیق برای هر کدام

(به عربی) و سپس قرار دادن معادلهای متعدد انگلیسی، توجهم را بیش از دیگر فرهنگهای دوزبانه عربی جلب کرد؛ دکتر روحی البعلبکی فرزند آقای منیر البعلبکی (مترجم پرکار و فرهنگ‌نویس پرآوازه لبنانی و پایه‌گذار انتشارات معتبر «دارالعلم للملایین» در بیروت) دقت، وسواس و ذوق و تسلط کافی را با پشتوانه حضور فیزیکی و معنوی پدر و تحصیلات آکادمیک در زبان‌شناسی و تدریس و مطالعه دانشگاهی، در هم آمیخته و کار ارزشمندی ارائه داده که مرا برانگیخت تا براساس آن، فرهنگ عربی - فارسی حاضر را تهیه کنم و با اطمینان از برخورداری از چند ویژگی، در کنار چند فرهنگ عربی - فارسی دیگر، در اختیار هموطنان علاقه‌مند به زبان و ادبیات عربی و نیز عرب‌زبانان علاقه‌مند به زبان و ادب فارسی، قرار دهم؛ از جمله این ویژگی‌ها - علاوه بر آنچه در خصوص مترادف عربی و نیز تفکیک معانی هر واژه و اعمال دقت، ذکر آن رفت :-

یکم - گزینش واژه‌های مفید و کاربردی در ادبیات معاصر، مطبوعات، رسانه‌های مختلف، کتابها و آثار هنری، ادبی و اجتماعی روز.

دوم - اشاره به آن دسته واژه‌های تخصصی رشته‌های مختلف که بیشتر جنبه عمومی داشته و به هرحال در متون معمولی نیز کاربرد دارند.

سوم - اجتناب از طرح واژگان مهجوری که متأسفانه در بسیاری از فرهنگهای عربی - که به فارسی نیز ترجمه شده‌اند - تکرار شده است.

اندکی پس از اولین چاپ این اثر در بیروت (۱۹۸۸ م. / ۱۳۶۷ ه. ش.)، کار ترجمه آن آغاز شد و در یک دوره تقریباً پنج‌ساله به پایان آمد و مؤسسه انتشارات امیرکبیر عهده‌دار چاپ و انتشار آن گشت. وجود این فاصله زمانی در آماده‌سازی فرهنگی با این حجم، ایجاب می‌کرد تا ویرایش کلی در آن انجام و واژه‌های جدیدی بدان افزوده گردد. کار ویرایش یا به عبارت دقیق‌تر بازنگری کلی، یک‌بار صورت گرفت و در کنار آن واژه‌های بسیار محدودی، افزوده شد و واژه‌های بیشتری نیز فیش گردید (و می‌گردد) تا در ویراستهای آینده، جای خود را در متن بیابند. البته این روند در چارچوب بازنگریهای اساسی و با استفاده از نظر استادان، مترجمان، دانشجویان و منتقدان و همه عزیزانی که با بیان کاستیهای این اثر و پیشنهادهای اصلاحی مرا در ارائه فرهنگ دوزبانه مفیدتری در چاپهای بعد یاری می‌کنند - و پیشاپیش سپاسگزار همه آنان هستم - صورت خواهد گرفت.

راهنمای استفاده:

- ۱ - تنظیم واژه‌ها الفبایی است، صیغه مفرد هر واژه در نظر گرفته شده مگر آنهایی که به صورت جمع به کار می‌روند؛ در مورد اسمها، صیغه مذکر و در مورد فعلها، صیغه گذشته آنها به کار رفته است مگر در مواردی که صیغه مؤنث اسم دارای دلالت خاص و صیغه جمع فعل وجه غالب کاربرد آن باشد.
- ۲ - حرف مشدد یک حرف به شمار رفته و در صورت تشابه حروف دو یا چند کلمه، اولویت به ترتیب با فتحه، ضمه، کسره و سکون است؛ الف ممدود و الف مقصوره و نیز همزه با هر کرسی، همچون الف عادی و نیز تایی گرد (ق، قة) نیز برابر با تایی آخر، در نظر گرفته شده است.

۳- در صورتی که واژه‌ای دارای بیش از یک معنا باشد عین آن واژه - البته با اندازه حروف کوچکتر و به صورت تو رفته - برای بیان معانی دیگر تکرار می‌شود؛ معانی ارائه شده مترادف، با ویرگول و معانی مربوط به حوزه‌های اندک متفاوت، با ویرگول نقطه (؛) از هم جدا شده‌اند.

۴- برای توضیح یا شرح یا تعریف یک واژه از (:) و یا دو ابرو () استفاده شده و علامت دو قلاب [] نیز برای بیان رشته‌ای است که واژه قبل از آن، بدان تعلق دارد.

امیدوارم این فرهنگ واژه هم برای فارسی‌زبانان علاقه‌مند به زبان عربی و هم برای عرب‌زبانان علاقه‌مند به زبان و ادبیات فارسی سودمند افتد و در عین حال در تحکیم و تقویت پیوندهای دوستی ایرانیان و اعراب، نقشی هرچند کوچک، ایفا کند.

چاپ و انتشار این فرهنگ از سوی انتشارات امیرکبیر، مرهون حمایت‌های بی‌دریغ و پشتیبانی‌های بی‌شایبه رئیس محترم این مؤسسه، دکتر قنبری همدانی است. این حمایت و پشتیبانی زمانی معنای جدی‌تری می‌یابد و آن را زاینده اندیشه پویا و عنایت ویژه به این کار جلوه می‌دهد که بدانیم این مؤسسه خود علاوه بر پایه‌گذاری چاپ و انتشار معتبرترین فرهنگ‌های دو زبانه و یک زبانه، یکی از بهترین فرهنگ‌های عربی - عربی (فرهنگ لاروس) را ترجمه و منتشر کرده که از استقبال بسیار خوبی هم برخوردار بوده و امیدوارم در چاپ و انتشار فرهنگ در دست تألیف «فارسی - عربی» با پشتوانه این تجربه گرانقدر نیز از آن حمایت و عنایت برخوردار باشم. بدین وسیله از ایشان و تمامی همکاران در انتشارات امیرکبیر در بخشهای مختلف تولید و به طور مشخص، بخش آماده‌سازی کتاب آقایان: مهدی مهراندیش و امیرحسین قانع و خانمها: معصومه محمدی، فریبا فراهانی و شیدا قره‌لی که کار تایپ، نمونه‌خوانی و تصحیح چندباره آن را بر عهده داشتند سپاسگزاری می‌کنم؛ آقای قانع ویراستار بخش آماده‌سازی کتاب در ارائه کار به شکل کنونی و شکار و اصلاح غلطهای تایپی و ویرایشی و مطابقت دقیق واژه‌ها و رعایت نشانه‌های سجاوندی اثر و سرانجام گنجاندن آن در یک جلد با پشتکار قابل تحسین و حوصله و دقت عمل فراوان نقش بسزایی ایفا کردند. آقای دکتر مرتضی کاخی مشاور محترم فرهنگی انتشارات، در هدایت روند آماده‌سازی این اثر و نظارت عالیه بر جریان کارها و بویژه پافشاری مسئولانه برای ارائه کاری هرچند شایسته‌تر و دقیق‌تر، سهم واقعی در شکل‌دهی نهایی به این اثر ایفا نمودند که صمیمانه از ایشان تشکر می‌کنم. ایرادها، کم و کاستیها و اشکالات این اثر، اندک نیست ولی امیدواری به یاری عزیزان فرهیخته و نکته‌سنج، بسیار بیش از آن است.

محمد مقدس

دهم آبانماه هشتاد و چهار